

for Bengenes Anvendelse, havde været saaledes fordelt, at Kjøbenhavns Befæstning fra Land- og Søfiden skulde være udført i den første Række Aar, og de øvrige Forslag derefter de følgende Aar, vilde den høitærede Minister nu have Ret i at sige, at han ikke havde foretaget nogen anden Forandring end at han blot nu var begyndt at følge den nødvendige Rækkefølge. Men saaledes er Forholdet ikke. Af de forskjellige andre Foranstaltninger, som Befæstningsforslaget i 1883 indeholdt, vare Lillebælfortet og Helgenæsfortet endog beregnede at skulle være færdige før Kjøbenhavns Befæstning, og alle de øvrige Havneforanstaltninger skulde efter Planen udføres samtidig med Bygningen af Kjøbenhavns Befæstning. Alene Aggersøundanlægget var beregnet først at skulle paabegyndes, efter at Kjøbenhavns Søbefæstning var fuldført. Den høitærede Krigsminister maa altsaa her indrømme, at han hukter feil. Det har ikke blot været af Hensyn til, at man en Gang skulde begynde paa Noget og ikke begynde paa Alting paa en Gang, at den høitærede Krigsminister har indskrænket Befæstningsforslaget i de senere Aar til alene at omfatte Kjøbenhavns Befæstning — det har været Forudsætningen hele Tiden, at samtlige disse Arbejder skulle paabegyndes og udføres samtidig — men Grunden har ganske simpelt været den, at Ministeriet har anset Kjøbenhavns Befæstning ikke alene for nødvendig, men ogsaa i Birteligheden til syvende og sidst for det eneste Nødvendige. Det er det, jeg har sagt i mine Udtalelser i Forgaars. Naar den Slags Foranstaltninger udsættes, kan man sagtens sige, at fordi de ere udsatte, ere de ikke opgivne, men det falder mig da ind at tænke paa den Maade, hvorpaa man ved den engelske parlamentariske Forretningsorden tager et Forslag af Dage. Man vil nødigt forkaste et Forslag, og man bruger da den Form at udsætte Sagen i 3 Maanedere. Det er Formen for Forkastelse, og det vil vistnok omtrent komme til at blive det Samme her. Dersom man nogenstinde skulde tænke sig en Forstaaelse om de Ting, som den høitærede Minister havde foreslaaet, kunde den ærede Krigsminister gjerne være vis paa, at der kom ikke nogen Fortsættelse derudover. — Det næste Punkt i mine Udtalelser, som den meget ærede Minister imødegik, var det om de stiftende Planer. Jeg havde paapeget, hvad der forøvrigt ogsaa tidligere var sket, i hvilken Grad Fæstningsplanerne have mhyldret mellem hinanden, ere gaaede frem og tilbage og have antaget de forskjellige Skikkelser, og den høitærede Minister sagde:

Det er den naturligste Sag af Verden; thi det er kun den Udvikling, som de tekniske Fremskridt have medført. Jeg veed ikke, om en saadan Forklaring vilde føles som tilfredsstillende paa et Folkemøde, hvor den ikke nærmere kunde kontrolleres, men her er den ikke tilfredsstillende; thi vi kjende denne Sag alt for nøie til, at vi skulde give den høitærede Minister Ret i, at det kun er de tekniske Fremskridt, der have foranlediget disse mange Forandringer i Planerne. Vi vide jo, hvad det er, de stiftende Planer ere gaaede ud paa. De maa erindre, at det har varieret mellem, om Kjøbenhavn overhovedet skulde befæstes eller ikke, det har varieret fra, om man skulde have en blot passiv Forhindring ude ved Damhuset, som der i sin Tid var Tale om, eller en Fæstning, som rakte helt ud over Gremitagelletten, saadanne Forskjelligheder bero ikke alene paa de tekniske Fremskridt og bero heller ikke paa den store Strid der er imellem de to Fæstningsystemer, mellem Fortsystemet og Voldsystemet, denne Modfæstning er brændende, den er ikke afgjort, og den høitærede Krigsminister maa ikke tro, at han repræsenterer Flertallet af de Sagkyndige, naar han holder paa Voldsystemet i Modfæstning til Fortsystemet. Det er altsaa ikke om de tekniske Spørgsmaal, at Sagen har dreiet sig. De tekniske artilleristiske Fremskridt kunne foranledige, at f. Ex. Bombardementsgrænsen bliver udvidet, men der have vi jo set det Mærkelige, at i Stedet for, at man skulde tro, at Fæstningen skulde voxe i Omfang, i alt Fald Bombardementsgrænsen blive studt længere ud, har den i de senere Aar efter den høitærede Ministers Forudsætning snarere været i Tilbagegang. Nei, der er visse Ting, hvori de tekniske Spørgsmaal gribe ind, naturligvis med Hensyn til alle Detailler af de enkelte Anlæg, men naar vi se med Forundring i hvilken Grad Planerne om Kjøbenhavns Fæstningsanlæg have skiftet i Aarenes Løb, strækker Henviisningen til de tekniske Fremskridt ingenlunde til. Der har i den Henseende været en Vækkelse og Samlen, som har maattet forbause Alle, og at det tilsidst har taget den Vending, at Planen er kommen frem alene som Kjøbenhavns Befæstning mod Land- og Søfiden, skyldes kun den personlige Energi hos en lille Kreds af Mænd, i Spidsen for hvilke den meget ærede Krigsminister staar.

Jeg skal ikke komme ind paa Striden om, hvorvidt dette Fæstningsanlæg, som Krigsministeren foreslaar, med Rette betegnes som artilleristisk eller maasse rettere som et defensivt Anlæg. Det ligger for langt inde i de egentlige krigsvidenskabelige Termini,